

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5795/2018
26.12.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Весне Субић, Биљане Драгојевић, Слађане Накић-Момировић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Тања Божиловић, адвокат из ..., против тужене Националне службе за запошљавање РС, Филијала Ниш, чији је пуномоћник Љиљана М. Цонић, адвокат из ..., ради уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 2035/18 од 14.08.2018. године, у седници одржаној 26.12.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 2035/18 од 14.08.2018. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 2035/18 од 14.08.2018. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 10602/17 од 27.03.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда изјављен од стране тужене. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев па је обавезана тужена да у корист тужиле уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Фонду ПИО, на износ од 6.294,68 динара, а у појединачним месечним износима почев од априла 2013. године па закључно са јуном 2013. године који су ближе наведени у изреци пресуде, све у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужили на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 17.300,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Пресудом Вишег суда у Нишу Гж 2035/18 од 14.08.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, у даљем тексту: ЗПП), благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о дозвољености ревизије тужене, у смислу члана 404. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена.

Према тој законској одредби, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Предмет спора у конкретном случају је захтев тужиле за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање на исплаћене износе накнаде за време незапослености, у извршењу правноснажне пресуде којом су ти износи досуђени.

Имајући у виду променљиву судску праксу, нарочито у погледу надлежности суда за одлучивање по таквом захтеву (правно схватање Грађанског одељења Врховног суда Србије од 27.12.1999. године; правно схватање Грађанског одељења Врховног суда Србије од 05.11.2001. године и закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 23.03.2010. године), као и одлуке Уставног суда (Уж 1431/2014 од 24.11.2016. године; Уж 1430/2014 од 09.11.2016. године), Врховни касациони суд је нашао да постоје разлози за одлучивање о посебној ревизији тужене у смислу означене законске одредбе.

Стога је, на основу члана 404. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о основаности ревизије, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене се не указује на остале битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Основног суда у Нишу П 11867/15 од 25.10.2016. године тужена је обавезана да тужиле исплати на име мање исплаћене новчане накнаде за време незапослености, за период од априла 2013. године закључно са јуном 2013. године, појединачне месечне износе са припадајућом законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, све ближе наведено у изреци

пресуде. Тужена на досуђене новчане износе није извршила у корист тужиле уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање код надлежног Фонда.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о самосталном тужбеном захтеву за уплату доприноса одлучили правилном применом материјалног права.

Одредбом члана 69. став 3. Устава Републике Србије је утврђено да запослени има право на накнаду зараде у случају привремене спречености за рад, као и право на накнаду у случају привремене незапослености, у складу са законом.

Одредбом члана 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС", бр. 84/2004 ... 95/2018) прописано је да се доприносима обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, и то пензијског и инвалидског, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености. Одредбом члана 4. истог Закона је прописано да су средства доприноса јавни приход, под контролом и на располагању организација за обавезно социјално осигурање, основаних законима који уређују систем обавезног социјалног осигурања, за намене утврђене у складу са тим законима. Одредбом члана 6. став 1. тачка 1. истог Закона је прописано да је обвезник доприноса осигураник и послодавац или исплатилац прихода, на чији терет се плаћа допринос, а одредбом члана 6. став 1. тачка 2. истог Закона да је обвезник обрачунавања, односно плаћања доприноса осигураник и послодавац, односно други исплатилац прихода који је дужан да обрачуна, односно плати допринос у своје име и у своју корист или у своје име, а у корист осигураника. Одредбом члана 56. истог Закона је прописано да доприносе по основу накнаде зараде, односно новчане накнаде која се исплаћује из средстава обавезног здравственог осигурања, организације за запошљавање и осигурање за случај незапослености или у складу са законом који уређује финансијску подршку породици са децом, исплатиоци су дужни да обрачунају и уплате истовремено са исплатом накнаде, по прописима који важе у моменту исплате накнаде. Одредбом члана 65. истог Закона је прописано да се у погледу утврђивања, наплате и повраћаја доприноса, правних лекова, камате, казних одредби и других питања која нису уређена овим законом, изузев одредаба које се односе на пореска ослобођења, олакшице и отпис, примењују одговарајуће одредбе закона који уређује порез на доходак грађана, односно закона који уређује порески поступак и пореску администрацију, ако овим законом поједина питања нису друкчије уређена.

Одредбом члана 8. став 1 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености ("Службени гласник РС", бр. 36/2009 ... 113/2017) је прописано да послове запошљавања, осигурања за случај незапослености, остваривање права из осигурања за случај незапослености и других права у складу са законом и вођење евиденција у области запошљавања обавља Национална служба за запошљавање. Одредбом члана 64. став 1. истог Закона је прописано да је обавезно осигурање за случај незапослености део система обавезног социјалног осигурања грађана којим

се обезбеђују права за случај незапослености на начелима обавезности, узајамности и солидарности. Ставом 2. истог члана је прописано да се обавезним осигурањем обезбеђују права за случај незапослености, и то: новчана накнада, здравствено осигурање и пензијско и инвалидско осигурање у складу са законом и друга права у складу са законом. Одредбом члана 65. истог Закона је прописано да се средства за остваривање права из обавезног осигурања обезбеђују из доприноса за обавезно осигурање за случај незапослености и других средстава обезбеђених у складу са законом. Одредбом члана 78. истог Закона је прописано да корисник новчане накнаде има право на здравствено и пензијско и инвалидско осигурање за време остваривања права на новчану накнаду, да су доприноси за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање садржани у новчаној накнади и плаћају се на терет лица које прима новчану накнаду, да је основица на коју се плаћају доприноси износ новчане накнаде и да обрачун и уплату доприноса за осигурање из става 1. овог члана врши Национална служба.

Из цитираних одредаба материјалног права произлази да новчана накнада у случају привремене незапослености, чији су интегрални део доприноси за обавезно социјално осигурање, представља специфично примање које *de facto* потиче из радног односа, јер се средства за исплату ове накнаде обезбеђују уплатом доприноса за случај привремене незапослености за време трајања радног односа који улазе у бруто зараду запосленог. Право на новчану накнаду у случају привремене незапослености зајемчено је чланом 69. став 3. Устава као једно од видова социјалне заштите запослених, а кориснику накнаде је у случају привремене незапослености цитираним одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености признато право на здравствено, пензијско и инвалидско осигурање које се обезбеђује уплатом доприноса од стране Националне службе за запошљавање. Право привремено незапосленог лица на накнаду и социјално осигурање по основу привремене незапослености налазе се у корелацији са обавезом Националне службе за запошљавање да уплати доприносе за социјално осигурање. Уплата доприноса за обавезно социјално осигурање за време остваривања права на новчану накнаду је дакле законска обавеза Националне службе за запошљавање, која је обвезник обрачунавања, односно плаћања доприноса из основице и на основицу за привремено незапослена лица, из ког разлога је дужна да обрачуна, односно плати доприносе у своје име а у корист осигураника, истовремено са исплатом накнаде по прописима који важе у моменту исплате накнаде. Изложено је изричито прописано члановима 6. став 1. тачке 1. и 2. и чланом 56. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Тужена на новчане износе досуђене правноснажном судском одлуком, по основу мање исплаћене новчане накнаде за време незапослености, није у корист тужиље уплатила доприносе за обавезно социјално осигурање одговарајућем фонду. Због тога тужиља основано у овом спору тражи да се тужена обавезе на испуњење законске обавезе уплате доприноса, као саставног дела накнаде у случају привремене незапослености. Основицу за обрачун и уплату доприноса чине новчани износи који су тужиљи досуђени на име мање исплаћене новчане накнаде за време незапослености.

Овако постављен захтев је имовинскоправни захтев за исплату социјално давања које проистиче из радног односа, а не захтев за обрачунавање, принудну наплату или контролу уплате доприноса за социјално осигурање. Самим тим ради се о захтеву из члана 1. ЗПП о ком је суд надлежан да одлучује по правилима парничног поступка и не може да одбије одлучивање о захтеву за који је надлежан по изричитој одредби члана 2. став 2. ЗПП. Супротно би представљало битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности као и повреду права на правично суђење, у делу који се односи на слободан приступ суду.

Околност да су средства од доприноса за обавезно социјално осигурање, у смислу члана 4. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, јавни приход под контролом и на располагању организација за обавезно социјално осигурање и да је, на основу члана 65. тог Закона, поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода уређен Законом о пореском поступку и администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/2002 ... 95/2018) који, у члану 3. став 2. упућује на примену правила општег управног поступка, није сметња за мериторно одлучивање суда у овом спору. Наиме, наведене одредбе Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање доприносе дефинишу као интегрални део накнаде који се мора уплатити истовремено са њеном исплатом, и на тај начин их сврставају у категорију права које потиче из радног односа гарантованог Уставом и Законом о раду, а о споровима о правима, обавезама и одговорностима из радног односа одлучују судови, у смислу члана 22. став 3. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/2008 ... 88/2018 УС) и применом правила парничног поступка, сходно члану 1. ЗПП.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чл. 153, 154. и 163. ЗПП.

Из наведених разлога, правилност побијане другостепене пресуде се неосновано оспорава изјављеном ревизијом, због чега је применом члана 414. став 1.ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић